

ПЛАН
592

БЪЛГАРСКИ ВОЙНИ

<p>Година 1 Книжка 44 17 януарий 1924 г.</p>	<p>СЕДМИЧНО СПИСАНИЕ редакция — Армейски военно издателски фондъ София</p>	<p>Абонаментъ Годишно 80 л., за военни 60 л. Единъ бр. 2 лв.</p>
--	--	--

44-48 БИБЛИОТЕКА
гр. В. ТЪРНОВО Д

4951/1997
ОКРЪЖНА БИБЛИОТЕКА
гр. В. ТЪРНОВО Д

„На нож“!

Sic.

Световидъ Брански

Между редоветъ на огъня

Черна

1.

По тебъ далеченъ блѣнъ
мечтата ми блуждай,
а сърцето всѣки день
тъгува то, — ридай.

Гърмежи, вихъръ, вой,
мъртвешки танцъ и мракъ,
приветъ получихъ твой
— Ти любишъ, защо и какъ?!

2.

Две голѣми очи сини
эле сърцето ми раниха,
презъ морета и долини
тѣ ме винаги следиха.

Въ боеветъ презъ омая
тѣхъ блѣнувахъ всѣки день;
любя, страдамъ, вече зная —
два куршума сж въ менѣ!

Въ полунощъ грей луната
И катъ сребърна змия
Черна лѣска въ далнината,
Презъ чукари и поля.

И провира се — бѣснува
Край настрѣхнали скали;
Въ шумѣтъ и се дочува
Какъ блѣнува и шепти

По юнаци лекокрили
Паднали въ бранъ,
Всредъ скалитѣ настанили
Своя вѣченъ станъ.

Въ нейни шепотъ се унася
Нежния зефиръ,
И далеко го разнася
Надъ заспалий миръ.

А надъ нея в'мрачинитѣ
Трепетни звезди блѣстятъ;
Катъ очитѣ — на момцитѣ
Паднали за роденъ кжтъ.

Николай Дончевъ

Българската майка

Ти много скърби преживя
И не една злочестина,
Ора надъ плоднитѣ нивя
И жъна въ зной и тишина.

А твоя ликъ блѣстеше скжпъ,
Тѣй милосърденъ, тѣй всеблагъ,
Че бѣше свята твоята скръбъ
Огрѣла твоя беденъ прагъ.

Но мина бурята надъ вси,
Като стихия, като смъртъ —
Съсъ кръвъ полята ороси,
Съсъ слава бранния ни пжтъ.

Ще бжде день когато ти
Утѣха ще ни бждешъ пакъ,
И въ твоя погледъ ще цѣфти
Усмивката на подвигъ драгъ.

Никола Михайловъ

Родина

Обоидихъ те навсжде — отъ Дунавъ до Егея —
Презъ снѣжнитѣ балкани до ширнитѣ поля:
Една ли пѣсень дивана, една ли епопея,
Свещенна Майко моя, отъ твоята грѣдь се ля?

Обикнахъ ти възторга и мечтитѣ всепобедни,
Въ устремѣтъ, могжци бѣхъ робски азъ плененъ!
Зората обикнахъ, ношитѣ тихи звѣздни —
И черний трудъ упоренъ на твоя бодъръ день!

Но твойтѣ мжки, Майко, и болкитѣ ти скрити,
И кървавитѣ рани на робѣтъ милъ, злочестъ;
За правдата свещенна, за свѣтълъ день борбитѣ —
Теглото ти вѣковно азъ по-обичамъ днесъ!

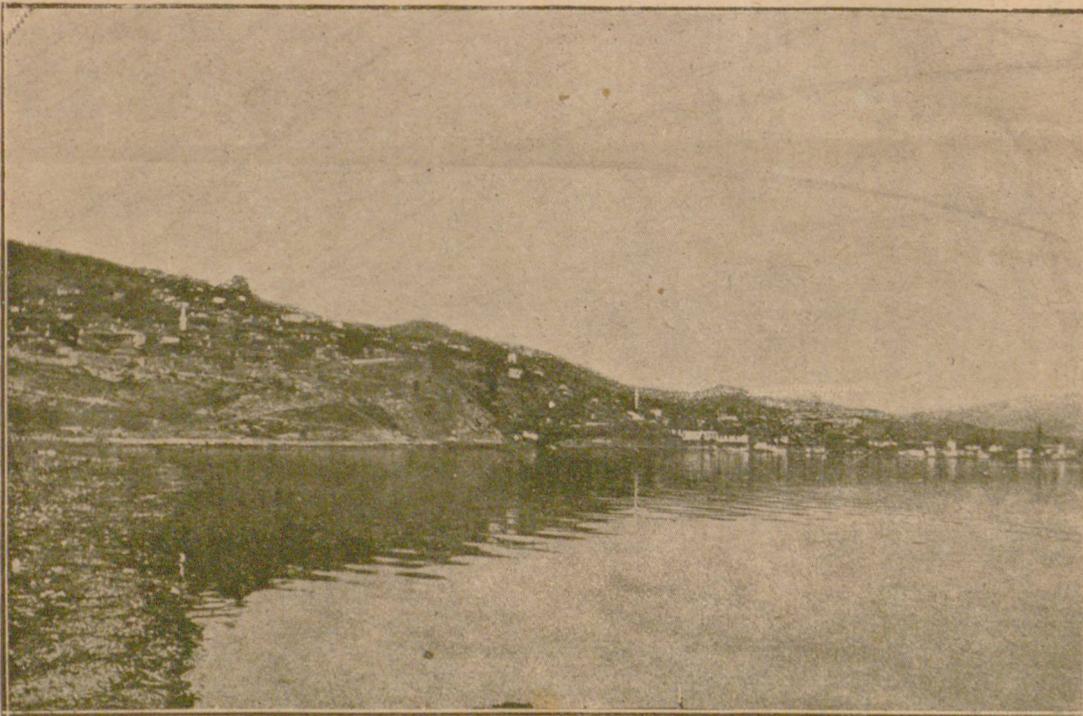

И. Р.

Надъ Порой

Една отъ най-проходимитѣ пѣтеки презъ Бѣласица е оная отъ село Ключъ за Порой. До вододѣла тя минава презъ едра, усойна, букова гора. Приятно е за пѣтуване, но и много еднообразно. Като възкачите до вододѣла и превалите хубавата, като голѣма люлка седловина, предъ васъ се открива: красивата Поройска котловина, правилно наредени дѣлове отъ ниви, ливади, лозя черничеви градини и оризища; тънката и права тукъ-тамъ счупена ж. п. линия Солунъ — Цариградъ; хубавата Поройска гара, синкавитѣ спусъци на Круша; бѣлото Сърско поле на изтокъ и тъмното нажалено око — Дойранското езеро на западъ. Всичко това залето съ много, много слънце и то слѣдъ като си пѣтувалъ нѣколко часа изъ севернитѣ влажни усои, просто изненадва и захласва. Неволно се обръщашъ назадъ да видишъ своето. Сравненаето е неизтърпимо: разлика между градъ и село, между Тракия и Шоплука. — Хе,

ме тази двесте-триста метрова поляна — и ето ни пакъ надвесени надъ урвата. Но каква изненада! Подъ насъ още по-голѣма и по-красива тераса. Бърземе къмъ нея. Не забелѣзваме даже хубавото дълбоко алпийско езерце въ дѣсно и бързо се спущаме къмъ обляната въ слънце поляна. Огдѣхааме въ блажено доволство. Очитѣ ви да се не нарадватъ: равна, хубава, ненадано широка средъ тѣзи скали и сипеи поляна, покрита съ буйна до надъ колѣне пѣстра и миризлива трева. Самата среда — езеро: Зеленото езеро. Защо го казватъ зелено, — не зная. Въ общата околна зеленина то действително изглежда зелено и брѣговетѣ и водата и дъното — всичко е зелено. За него има сумата легенди и сказания. Може би като рѣдкостъ въ този планински постушъ, но нито една оригинална. Много отъ тѣхъ и нашитѣ войници вече ги знаятъ. Се за овчарски геги изтървани въ него и намѣрени въ Дойранското езеро, за скри-

Дойранъ

да, това ни св пада намъ, нали сме балканска държава! Що ни трѣбать полета, долини, езера и полета . . . Започвате да се спущате къмъ Порой, следъ малкъ стрѣменъ спускъ и равна на нищо не подкрепена сѣкашъ тераса. Взорътъ се спира и отпочива въ нея. Ние вече бродимъ изъ тази придадена нѣкакъ къмъ дивия масивъ тераса, запазена отъ тритѣ страни съ голи висоти. Обрасла е съ хубава сочна зеленина. Лжцятъ се изъ нея малки струици, лениво шаватъ и се губятъ изъ зеленината. Поотпочиваме малко и пакъ продължаваме макаръ да не ни се напуща това хубаво кѣтче. Съ лениви, широки крачки изминава-

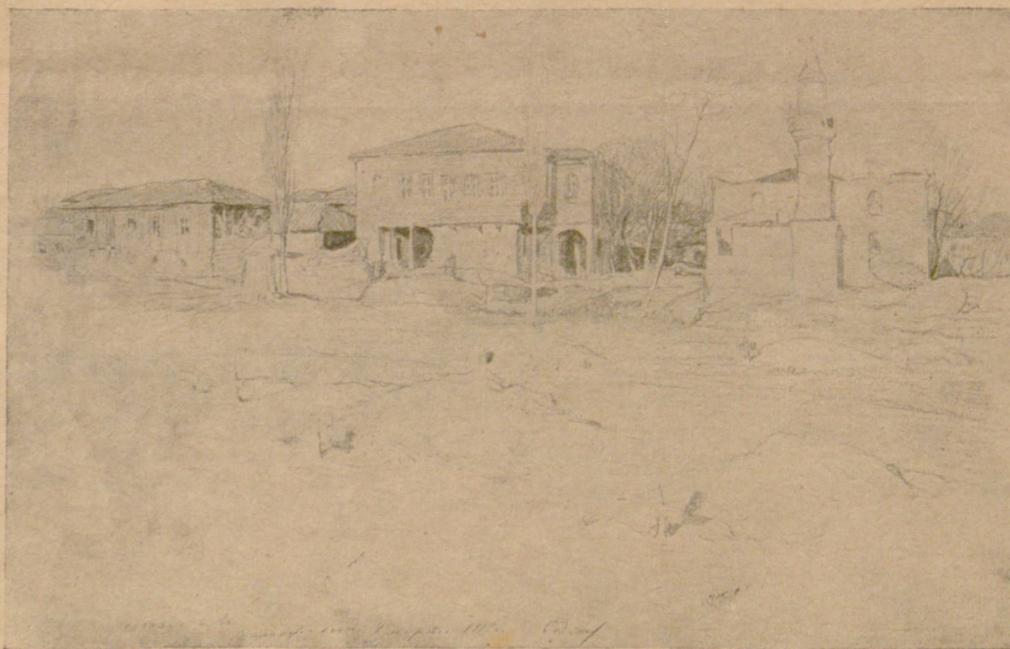
то овчарско съкровище въ нея и пр. Но защо сж легендитѣ, когато то съ своята мила прелестъ е цѣла легенда? Тѣй хубаво и закѣтано въ безкраинитѣ остри зѣбери и сиви сипеи на Бѣласица, то е единствения и бисеръ. Изъ буйната трева сега шетатъ нѣколко редици косачи. Тия наши селяни! Съ каква любовъ се залавятъ за косата, колко пѣти я полкшватъ въ ржцетѣ, прѣди да се размахатъ на косене, какъ се поусмихватъ на змийския ѝ блясъкъ изъ пѣстрата детелина и колко ги радва хубаво налѣгалото следъ тѣхъ сѣно. Боже, помогни имъ да се завърнатъ по своитѣ ниви и ливади! Изправятъ се, поизостратъ коситѣ и пакъ се размахатъ. — Въ

края на поляната до сладостно шуртящата чешма се бълбеше палатката на моя приятел, ротен командир от X. полк — „Гьорчо Паша“. Посрещаме гърлесто засмъхнати и не може да се нарадва, че се намърило човък да го споходи. Лъгаме на склона, заглядваме се към Дойранъ и започва да ми разправя подвизитъ си презъ 1912 година. Ще има да се помнятъ и приказватъ.

Въ лъво отъ насъ добре залесена отъ буки и елхи, хубаво закжтана падинка, мила като майчина пазуха. Чудно красиво мѣсто! Презъ средата се мъркатъ двама трима войника. Губятъ се и пакъ се появяватъ изъ хубавата зеленина, — да ти е драго да гледашъ. Обхождаме поляната и се спущаме по на долу къмъ нашитѣ секретни постове. Усамотенитѣ момци ни посрещатъ съ нескриваема радостъ, и започватъ единъ презъ други да ни разправятъ, какъ вчера тукъ заловили единъ французинъ. — Сутринята рано той тръгналъ да носи закуската на своя офицеръ. И вмѣсто на своя секретенъ постъ попадналъ въ нашия. Викаме му да спре — той бѣга; стреляме — той лѣга и почва да се търкаля на долу по стръмнината. Стигнахме го и го подкарахме. Изподралъ си бѣ лицето, хубавия

човъкъ. Добре че не бѣ разлялъ баката съ млѣчно кафе . . .“ Гьорчо Паша се смѣе и потвърждава: — хубава имъ е закуската на тия джанабети . . . Току надъ Порой има още една тераса, но тя е по малка и не тѣй равна и красива. Войницитѣ посочватъ скрититѣ постове на французитѣ — не подалечъ 3—400 крачки, но ние нищо не забелѣзваме. —

„Денемъ мируватъ, ама нощя! цѣлата нощъ не мигватъ: камъкъ се стъркули — стрелятъ, човъкъ се покашли — стрѣлятъ, прозѣнешъ се — стрѣлятъ. Други бѣха турцитѣ. Когато е миръ — миръ, когато е бой — бой. Ами това какво е? Ужъ европейци. Кучета да ги ядатъ“. Слушаме наивнитѣ сжждения на момцитѣ, прощаваме се и се връщаме къмъ езерото. Тамъ останахме да пренощуваме. Южна, свѣтла, тиха, звѣздна нощъ. Дълго бодърствувахъ унесенъ въ мисли за ближни, за далечни сказания и митове за бивало и небивало. Въ голѣмото си безвѣрие на днешенъ човъкъ азъ сѣ пакъ се взирахъ къмъ езерото дано видя зеленоокитѣ и златокоси русалки, които сигурно го населяватъ. Напусто! Луната блѣстеше на войнишкитѣ щикове. Тѣ бѣха сега чаровното въ този омаенъ кжтъ! . . .

с. Караджа-Кьой.

М. Т.

Василь

Черенъ, сухъ, съ малко хлътнали очи и дебели вежди, тихъ, почти мълчаливъ, той е синонимъ на примерна храбростъ и скромностъ. Василь никога не говори, освенъ ако го заипта някой. Патрулъ по желание каже ли се, Василь тръгва всѣкога въ най критични моменти и увлича съ себе си и други. Ротата като странично прикритие се движи по дѣсния брѣгъ на р. Морава къмъ Предеянски ханове, а Василь е най-лъвия патрулъ по самото шосе. Мѣсто, ужасно пресече-

но, вследствие на което свързка се поддържа много мъчно. Изведнажъ мракътъ ни сварва откъснати презъ три хребети и дълбоки долини отъ главнитѣ сили на полка. Отъ всѣкъде неизвестностъ. Ротата се установява на една височинка, охранявана отъ всѣкъде и всички на позиция. Прави се провѣрка. Василь съ патрула го нѣма. Тжга сви ва сърдцата на всички другари. Но рано сутринята той се връща читавъ и здравъ и съ донесение, че отишелъ чакъ до гората и видѣлъ, че тамъ

имало 4 топа и 1 дружина пехота, която въ 2 ч. презъ нощта се оттеглила по моста и на разсъмване го разрушила.

Василъ всѣкога е доволенъ, само малко меланхоличенъ става, когато „хлѣбецътъ“, както казва той, е кжтъ. Това го направи още по-голямъ герой. Полкътъ тръгва отъ Лѣсковецъ за Враня, а отъ тамъ за Гиляни. Походътъ бѣше много тежъкъ и уморителенъ, а вѣнъ отъ това, ротата бѣ водила двудневенъ бой. Василъ изостава да потърси хлѣбъ и залавя 180 души сърби, които плѣнява и довежда при дружината.

Ето и неговия разказъ:

„Бѣхъ огладнѣлъ, Господинъ Подпоручикъ, та се отбихъ въ една кжща, да потърся хлѣбъ. Отварямъ вратата и вътре трима сръбски войници съ пушки — ядатъ. Уплашихъ се и се спрѣхъ на

вратата. Ела, ела — ми рекоха тѣ, не бой се, седни! Азъ седнахъ при тѣхъ. Дадоха ми да ямъ картофи, ябълки и да пия ракия, ама мене яде ли ми се? Обръщамъ се къмъ вратата и що да видя? — цѣлия дворъ се напълнилъ съ сръбски войници! Още по вече се уплашихъ, а тѣ ми казаха — не бой се, ние искаме да се предадемъ, кжде има ваши войски? И азъ тръгнахъ предъ тѣхъ, а тѣ по менъ. Настигнахме обоза и извикахъ да се върнатъ войници“. Така Василъ разправяше на всѣкого, кой го запита, на свой селски езикъ, като не укрива никога своя стрѣхъ, въ този моментъ. Единъ пленява 180 души! — чудно, невѣроятно, но истина; и много смѣлость се иска да доведе човѣкъ 180 пленника, а камо ли 180 въоръжени хора.

Сладка почивна

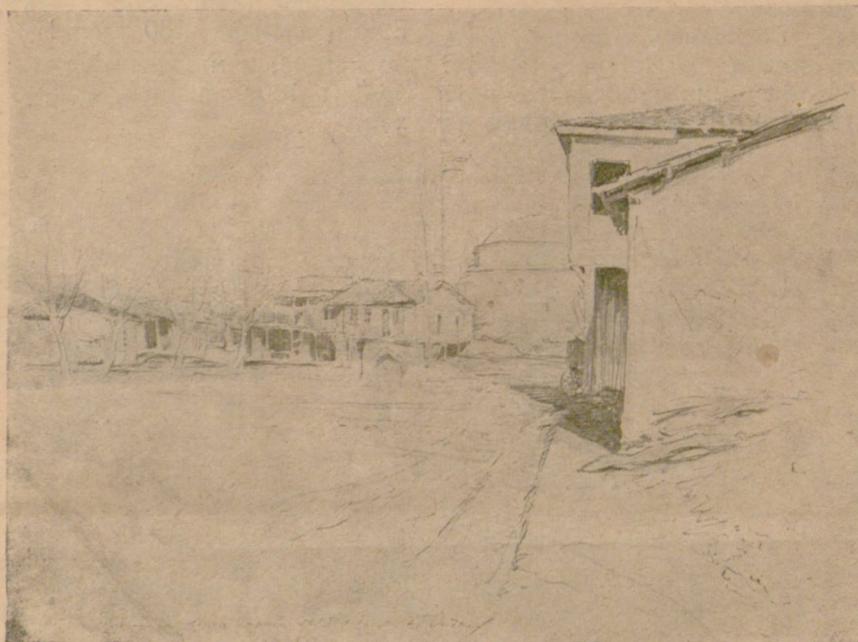
Т. Паметнитѣ боеве около Козница

На 2 ноемврий 1915 год., следъ единъ блѣстящъ бой на Гилянскитѣ позиции, полка настѣпва къмъ Макрешъ—Изворъ—Голѣма ливада. На 3 сжщи месецъ, ротата получава заповѣдь да земе височината надъ село Пряковци и да остане тамъ до изтегляване на полка. Слабитѣ сръбски части очистиха височината, и ротата се увлича значително въ преследване и се спира въ окраината на гората и селото, което приспособи „за отбрана. Отъ този день и на сжщата позиция се водиха люти 7 дневни боеве, въ които несравнено по-многочисления противникъ наблѣгаше последни усилия да скжса фронта. Съ маса артилерия и непрекъснати атаки той напрѣгаше върху ротата. Войницитѣ се държахъ непоколебимо. На 5 ноемврий, противника прави последенъ напоръ. Около

3 ч. следъ пладне, близо 6 неприятелски роти се насочватъ срещу ротата. Близо 600 снаряди, шрапнели и фугасни гранати се изсипаха, като градъ по заетата отъ насъ позиция. Войницитѣ почватъ да се колебаятъ, но ето въ най-критическия моментъ, четирима храбреци решаватъ да излезатъ на 200 крачки предъ позицията въ една рѣдка гора и да устроятъ засада. Колебахъ се дълго го време, защото ми бѣше свидно за храбрецитѣ, не имъ позволихъ. Като вихъръ се понесоха средъ куршуми и две картечници, отърколиха се по 10 пжти, но отидоха въ гората. Тамъ престояха до настѣпването на нощта, а следъ това се прибраха. Величественъ бой — единъ орещу шесть, но желѣзната воля на българския войникъ е непоколебима! 36,000 патрони въ 3 часа! Противни-

кътъ прикованъ, а привечерь обърнатъ въ отстъпление. Полека-лека огъня намалява и заедно съ мракътъ настъзва и великата тишина на нащъта. И въ тайнственото мълчаеие на полумрака единъ гласъ процепва тишината: „Сърби бре . . . защо пуцате, елате да се мушкаме на ножъ“. Единъ

залпъ процепи, въздуха, а храбецътъ стои правъ на окопа. И вгори залпъ поздравява смълчака войникъ. Но той е неуязвимъ. Велико е твоето бждеще, Българо, до като раждашъ такива синове!..

с. Странджа

Иракли

29 октомврий 1912 год. градъ Чорлу

Мръква се. Ситенъ дъждецъ вали — мъгла забулва околнитъ ридове. Нѣколко топовни гърмежи се дадоха, като че ли въ честь на пристигащитъ герои. Всѣки стисналъ здраво въ ржце пушката си, очаква решителната минута за атака. Огъ вси страни гжсти колони настъпватъ къмъ Чорлу. Градътъ разположенъ на висока равнина край която лениво минава р. Еркене. Хълмъ отъ лѣво, хълмъ отъ дѣсно, се спускатъ къмъ реката, а долу минава желѣзния пжтъ за „Стамбулъ“. Минахме реката и въ верига поехме по рида къмъ града. Нощта вече хвърли своето було надъ земята, тъмно е, дъждътъ усилено вали. Героитъ сж до самия градъ, който се готви въ угринна празнична премѣна, за посрещане на Великия празникъ, Димитровъ день, а най-вече за тържестве-

ното влизане и приемане на победоносния кръстъ.

Съмна се, ясенъ чистъ день. Слънцето радостно освѣтлява града. Нашитъ разузнаватели донесоха, че турцитъ бѣгали — града е свободенъ. Въ този моментъ камбаненъ звонъ долита до ухото, кани мирянитъ на топли молитви на тържествения празникъ и извѣстява побѣдата на Кръста надъ полумесеца.

Музиката е на чело, героитъ въ стройни редове влизатъ въ града. Жени, дѣца, мъже, старо и младо, всичко живо е въ шпалиръ по главната улица. Букети, хлѣбъ, тютюнъ, вино, ракия сж въ ржцетъ на всички и всѣки бърза да даде по нѣщичко на юнацитъ. Стройно заминаватъ тѣ и вихренно се носятъ напредъ по диритъ на позорно избѣгалия противникъ . . .

И.

26 октомврий 1915 год. градъ Соко-Баня

Маршрута е усиленъ. Неприятелътъ пакъ избѣгалъ — не се стига! Време е за обѣдъ, а ний вървимъ и вървимъ. Часътъ бѣ единъ следъ обѣдъ, когато предъ погледа ни изведнѣжъ се откри хубава котловина, украсена съ още по-хубавъ градъ — Соко Баня. Тамъ нейде наблюдателя долава красива кралска вила — лѣтна резиденция на Карагьоргьовци. Българското знаме гордо се развѣва надъ повечето здания — знакъ, че града е вече въ наши рѣце. Ний сме источно отъ града и следъ 15 минути ще влѣземъ въ него, когато се даде заповѣдъ да се настанимъ на почивка и обѣдъ.

„Какво съпадение, говорехъ азъ на приятеля си И. И миналата война, на този день българското войнство тържественно влизаше въ градъ, срамно напуснахъ отъ неприятеля, а и сега сжщото. Какво ли ще бжде до година на този день?

Да, Св. Димитрий е на наша страна, Той се радва на нашата победа и увѣрявамъ те, че до година България ще постигне своитѣ идеали и мечти. Българскиятъ народъ, ще бжде напълно обединенъ и ще ликува, ще диша свободно отъ Черно море до Морава и отъ Бѣло до Дунавъ. Виждашъ ли онзи дворецъ? Колко пѣклени планове сж се кроили въ него противъ насъ! Ала този свѣтъ день помогна, щото днесъ той да бжде въ наши рѣце... Никога, ако и доста изморенъ, не съмъ се чувствалъ така веселъ, както презъ 12-та и настоящата година. Прочее, ела, драгий, азъ съхранявамъ въ моята раница малка бутилка конкъ, ела да се почерпимъ“. И ни приклекарналме до „самарчето“.

Следъ обѣдъ пакъ музика, пакъ стройни редове минаватъ победоносно презъ града.

Предъ насъ бѣгаше „тъмния шовинистиченъ облакъ“... .

Разни.

Поробенитѣ

П ж т н и ц и разказватъ, че македонския българинъ никога не е билъ по тежко измъчванъ, даже въ турско време не е билъ тѣй жестоко изтезаванъ, както сега — подъ новото робство отъ сърби и гърци. Въ грѣцка Македония българитѣ систематически се прогонватъ, конфискуватъ се имуществата и се заселветъ бѣжанци гърци, дошли отъ разни краища. Българитѣ въ тая страна бѣгатъ по Америка, дохаждатъ у насъ и всѣки съ насегнало сърдце напуща бащиното си огнище, само и само да спаси живота и честта си. Ако тази хайка продължава по-дълго време, скоро този хубавъ кжтъ ще бжде обезбългаренъ... .

Въ сръбска Македония положението на българина е още по-мжчително. Българското население, което е останало по своитѣ огнища, страшно е измъчвано отъ сръбскитѣ власти. Споредъ полученитѣ известия, цѣли села сж сринати, жени изнасилвани, ежедневи затвори, тежки глоби и нечувани данѣци.

Споредъ вестницитѣ, нашето правителство е направило постѣпки предъ сръбското, но последното сигурно не ще вземе актъ отъ тия приятелски постѣпки и не ще спре вилнението на разни сръбски комитаджии, които тероризиратъ това измъчено българско население.

Македонскиятъ българинъ, който се е борилъ въ продължение на толкова години, за да добие единъ що-годе по-носенъ животъ, никогашъ не ще изпадне духомъ. Напразно се мжчатъ потиснитѣ да задушатъ неговото национално съзнание;

напразно се мжчатъ да му внушатъ, че той е сръбинъ или гъркъ; напразно се селятъ, съ най-жестоки средства, да му убиятъ душата. Още отъ най-ранни години въ Македония е изгрѣла вѣрата у българина, и тая вѣра никой не е въ състояние да я убие.

.....

Смѣшки

Първата любовъ и първо число сж най-сладкитѣ нѣща.

Но и въ двата случая сж много тежки, ако всичко е било взето въ авансъ.

2.

— Иванчо бе, на колко си години?

— Когато стоя на едно мѣсто на 6, а когато пжтувамъ съ желѣзницата на 4.

3.

— Кога обѣдвате?

— На дванадесетъ.

— А какво правите следъ това?

— Чакамъ времето за вечеря.

4.

— Какво сте тѣй пострадали?

— Остави се отъ комари!

— А и Вий не изглеждате веселъ макаръ въ

нови дрехи.

— И азъ сжщо пострадахъ отъ комаръ.

5.

— Кжде?

— На пощата.

— Нали ей сега отъ тамъ идеше?

— Да, ходихъ да купя марки, а сега занасямъ писмото.

6.

— Стамене, картечна ли нѣкжде крѣка?

— Не, не — Рангелъ пие вода изъ матерката.

принася полза. Обратно, тя само усилва изпотяването. А усиленото отдѣляне на потъ, на свой редъ, предизвиква по-голѣмо излъчване на вътрешната топлина отъ тѣлото, изстудява тѣлото и може да стане причина за силна настинка.

Войниците не бива да пиятъ много вода, когато сж изморени и изпотени!

За предпазване отъ настинка трѣба да се спазватъ и следнитѣ правила:

1) Облеклото ни да бжде отъ пористъ материалъ, който не задържа изпаренията на тѣлото ни.

2) Да не строимъ жилището си въ непосредствена близостъ до море, река, а особено до блато.

3) Да се стремимъ щото жилището ни да бжде сухо и да има вентилация и хигиенични печки.

7.

— Е какъ се чувствашъ приятелю.

— Малко по-добре отъ като ми дадохте да си турна „термометрото“ подъ мишницата.

.....

Хигиена

Селяни, които работятъ презъ лѣтото изъ нивата, обикновено страдатъ отъ жажда. За да утолятъ жаждата си. Тѣ пиятъ вода въ голѣмо количество. Но това е голѣма грѣшка отъ тѣхна страна. Водата трѣба да се употребява, въ такива случаи, колкото е възможно въ по-малко количество — само толкова, колкото действително е нужно, за да се наквасятъ пресъхналитѣ устни, уста и гърло. Излишно изпитата вода не

4. Да не натрупваме торъ, ракиени прѣщани и други отхвърлеци близо до жилището си, а да ги изнасяме по скоро вънъ отъ селото.

5. Когато работимъ презъ лѣтото изъ нивята презъ жега, да не пиемъ много вода наведнѣжъ; по-добре е да пиемъ по-често, но съ малки глътки; още по-добре е само да оплакваме съ вода пресъхналитѣ си уста и гърло и да изплюваме водата.

Книжка 43 отъ Български воинъ съдържа:

1. Рождество Христово — Картина.
  2. Ченгене Хисаръ, — стихове отъ Св. Брански
  3. Предъ Нова Година, — стихове отъ Д. Симидовъ
  4. Смелитѣ разузнавачи, — разказъ отъ Б. Дръновски
  5. Нашата палатка, разказъ отъ Д. Калфовъ
  6. Формата войнишка, — стихове отъ Хр. Дръновски
- А. Стоянова